

Patiëntenfederatie Nederland

Financieel verslag 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Verslag Raad van Toezicht	4
Bijlage 1: balans	8
Bijlage 2: staat van baten en lasten	9
Bijlage 3: WNT-verantwoording	11

Patiëntenfederatie Nederland
Orteliuslaan 871 – 1e verdieping
3528 BE Utrecht

Postbus 1539
3500 BM Utrecht

T 030 297 03 03
Kvk nr. 40482340

www.patiëntenfederatie.nl

Deze jaarrekening betreft de financiële weergave van de met subsidiemiddelen uitgevoerde activiteiten in 2019.
Een inhoudelijke impressie van het jaar vindt u op de website van Patiëntenfederatie Nederland.

2019 was een jaar waarin we ons op vele fronten hebben ingezet om patiënten een stem te geven: in de spreekkamer, in de politiek, bij de zorgverzekeraar en in het nieuws. Onze drijfveer is steeds om méér mensen regie te geven op hun gezondheid, op een manier die bij hen past. Volgens een beproefd recept: ervaringen verzamelen, analyseren, toegankelijk maken en deze verder te brengen, via lobby en publiciteit.

Onze zorg over medicijnen hebben we omgezet in de landelijke campagne #stopdepillenchaos. Daarnaast hebben we kwaliteitsverschillen in meerdere sectoren inzichtelijk gemaakt. Een voorbeeld hiervan is de het koppelen van patiëntervaringen (PREM) aan ZorgkaartNederland. Ons reviewplatform vierde in 2019 zijn tiende verjaardag. Nieuw in 2019 was het programma Uitkomstgerichte zorg waar we inhoudelijk over hebben meegedacht. Ook startten we de voorbereiding voor de campagne die hiervoor gaat komen.

Onze meerjarenvisie 'Meer mens, minder patiënt' hebben we samen met leden vertaald in het meerjarenbeleidsplan 2020-2022 en in activiteiten voor de komende jaren. Waarin we als patiëntenbeweging vorm willen geven aan 'het streven naar een goed en betekenisvol leven voor iedereen.' Dat is waar het om draait in de zorg, in 2020 meer dan ooit.

Dianda Veldman

Directeur - bestuurder

Verlag van de Raad van Toezicht

Meta Jacobs nam in maart afscheid als lid van de Raad van Toezicht. Zij werd opgevolgd door twee nieuwe leden: Marieke Schuurmans en Maria van den Muijsenbergh. Dick van Dijk nam het vicevoorzitterschap over van mevrouw Meta Jacobs

Contact met lidorganisaties

De Raad van Toezicht hecht grote waarde aan de inbreng van de ledenorganisaties. Daarom is zij altijd aanwezig bij de algemene ledenvergaderingen. Voorzitter Otwin van Dijk zette zijn kennismakingsgesprekken met leden ook in 2019 voort. Voorts brachten leden van de raad van Toezicht in duo's enkele werkbezoeken aan leden.

De Raad van Toezicht besprak elke vergadering de inhoudelijke rapportage van de bestuurder, met aandacht voor highlights, dilemma's en aanwezigheid in de media. De auditcommissie, kwam vier keer bijeen. Speciale aandacht was er voor de overgang van de financiering van kwaliteitsgelden voor patiënteninbreng in de medisch-specialistische zorg van Zorgverzekeraars Nederland naar VWS en ZonMW.

Strategische onderwerpen die in de vergaderingen aan de orde kwamen waren onder andere digitalisering in de zorg, ongecontracteerde zorg, het patiëntgeheim en de tekorten aan medicijnen. De Raad van Toezicht was actief betrokken bij het gesprek met de leden over 'de Patiëntenfederatie van de toekomst'. In meerdere gesprekken dacht zij mee hoe de Patiëntenfederatie als vereniging de komende jaren nog dynamischer en invloedrijker kan worden. Dit leidde onder meer tot enkele aanpassingen in de criteria voor lidmaatschap, die in de statuten werden doorgevoerd.

Daarnaast werd afgesproken dat vanaf 2020 de ALV twee keer per jaar bijeen zal komen, maar dat het contact met leden in commissies, werkgroepen en online juist zal intensiveren. De Raad is ook vanaf het begin betrokken geweest bij de invulling van het Meerjarenplan 2020-2022.

Otwin van Dijk

voorzitter

Het jaar 2019 in financieel opzicht

Resultaat

Het jaar 2019 is afgesloten met een positief resultaat van €302.599 (2018: €38.762). Er zijn in 2019 verschillende nieuwe projectsubsidies toegekend die op het moment van begroten nog niet bekend waren. Door het positieve resultaat kon een bedrag van €179.591 worden toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast is een bedrag gereserveerd voor vervanging van de financiële software en voor talentontwikkeling en -behoud. In de bijlagen staan de balans en resultatenrekening over het jaar 2019.

Baten

De inkomsten daalden met €1,6 miljoen: van €15 miljoen in 2018 naar €13,4 miljoen in 2019 (begroot: €11,6 miljoen). Dit werd voornamelijk veroorzaakt door het aflopen van een aantal grote langjarige projecten waarbij de terugloop van budget vooral het deel voor projectpartners betrof. Als de projectgelden die zijn doorbetaald aan samenwerkingspartners niet worden meegerekend, bedroegen de inkomsten € 11,2 miljoen. Onze activiteiten in 2019 zijn bekostigd uit verschillende bronnen. Patiëntenfederatie Nederland ontvangt een jaarlijkse instellingssubsidie van het ministerie van VWS en genereert eigen inkomsten. Het grootste deel van de omzet komt uit projectsubsidies, net als voorafgaande jaren.

Algemeen

- 1. Instellingssubsidie** van het ministerie van VWS: jaarlijks € 1,8 miljoen voor beleidsactiviteiten en belangenbehartiging.
- 2. Overige inkomsten:** contributie-inkomsten van leden, financiële baten en inkomsten uit overige activiteiten. In 2019 is €89.000 ontvangen vanuit deze inkomstenstroom.

Projecten

- 1. SKPC-gelden** (Stichting Kwaliteitsgelden Patiënten Consumenten): in de begroting 2019 was een bedrag van €2,4 miljoen opgenomen. De realisatie bedroeg €2,3 miljoen. De SKPC-gelden worden aangewend voor het kwaliteitsprogramma KIDZ en voor twee keuzeplatforms, waaronder ZorgkaartNederland. Binnen het KIDZ-programma worden in nauwe samenwerking met patiëntenorganisaties projecten uitgevoerd die de kwaliteit en transparantie van de medisch specialistische zorg vergroten.
- 2. PG-werkt samen:** de PG-koepels ontvingen de afgelopen jaren een gezamenlijke programmasubsidie gericht op het verzamelen en inzetten van ervaringen van patiënten. Het project stopte formeel einde 2018 en is in 2019 nog verlengd voor de afronding van de laatste deelprojecten. De inkomsten bedroegen €185.000.
- 3. Projectsubsidies:** veel van onze activiteiten worden gefinancierd met projectsubsidies, voornamelijk afkomstig van het ministerie van VWS en ZonMW. De looptijd van deze projecten kan variëren van enkele maanden tot vijf jaar. In 2019 bedroegen de inkomsten uit projectsubsidies €5,7 miljoen. Dit is €0,8 miljoen minder dan in 2018 maar €0,6 miljoen meer dan begroot voor 2019. In de loop van 2019 zijn verschillende nieuwe projecten toegekend.
- 4. Bijdragen ten behoeve van projectpartners:** van een aantal samenwerkingsprojecten is Patiëntenfederatie Nederland penvoerder/hoofdaanvrager. De volledige subsidieontvangsten lopen via de Patiëntenfederatie. Voor het deel dat binnen deze projecten beschikbaar is voor de projectpartners uit de patiëntenbeweging, wordt door hen aan de Patiëntenfederatie gefactureerd. Projectpartners zijn leden van de Patiëntenfederatie, koepelorganisaties en overige samenwerkingspartners waaronder patiëntenorganisaties. Enkele voorbeelden van grote samenwerkingsprojecten in 2019 zijn de programma's: 'KIDZ', 'PG-werkt samen' en 'Medmij 2019'. In 2019 bedroeg de doorbetaling € 2,2 miljoen (begroot: € 1,4 miljoen).
- 5. Omzet ZorgkaartNederland:** de omzet van ZorgkaartNederland bestaat hoofdzakelijk uit de verkoop van profielpakketten (abonnementen) aan zorginstellingen en ziekenhuizen, en uit inkomsten uit samenwerkingsovereenkomsten met zorgverzekeraars en zorgkantoren. De inkomsten bedroegen €1,2 miljoen euro (begroot: €925.000). In de loop van 2019 zijn nieuwe abonnementen en overeenkomsten afgesloten.

Lasten

De totale lasten daalden met €1,9 miljoen: van €15 miljoen in 2018 naar €13,1 miljoen in 2019. Begroot was een bedrag van €11,6 miljoen.

Algemene lasten

De algemene kosten bedroegen in 2019 €1,6 miljoen, €150.000 lager dan begroot. Onder de algemene lasten zijn de personeels- en organisatiekosten opgenomen. Een deel hiervan wordt doorberekend aan projecten (uren x tarief). In de loop van 2019 zijn verschillende nieuwe projecten toegekend. Hierdoor kon het hiermee samenhangende deel van de personeels- en organisatiekosten worden doorberekend aan deze projecten. Doorbelasting geschiedt op basis van een tijdschrijfsysteem. De gerealiseerde uren worden doorbelast op basis van een uurtarief gebaseerd op de werkelijke kosten. In dit uurtarief is een dekking opgenomen voor de organisatiekosten van de Patiëntenfederatie. Dit betreft een dekking voor de overige personeelskosten, huisvestingskosten, bureau- en organisatiekosten en bestuurskosten, plus een dekking voor de indirecte personeelskosten. Onder de indirecte personeelskosten vallen onder andere de salarissen van directie, secretariaat, receptie en het bedrijfsbureau.

Projectkosten

De totale projectkosten bedroegen €11,5 miljoen. Dit is een stijging van €1,6 miljoen euro ten opzichte van de begroting. Ook dit is een logisch gevolg van de toename van het aantal projecten in 2019.

Liquiditeit

Eind 2019 was de liquiditeit (de aanwezige bankgelden) €6,6 miljoen. Dit is voldoende om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen. De toename van de liquiditeit ten opzichte van 2018 werd voornamelijk veroorzaakt door de toename van de post 'onderhanden werk'. Het 'onderhanden werk' wordt gewaardeerd als zijnde het verschil tussen de ontvangen subsidie minus de in het verslagjaar gerealiseerde kosten, bij meerjarig gesubsidieerde projecten. Via de post onderhanden werk schuiven de niet bestede subsidievoorschotten door naar 2020, en komen ze weer beschikbaar voor nog uit te voeren projectactiviteiten.

Eigen vermogen

Het positieve resultaat is deels toegevoegd aan de 'vrije' algemene reserve samen met de vrijval uit de reserve huisvesting. Het eigen vermogen bestaat na deze resultaatbestemming uit een algemene reserve van €775.000, een bestemmingsreserve (her)huisvesting van €108.000, een reserve voor de vervanging van het financiële ICT systeem van €50.000 en een reserve voor talentontwikkeling en -behoud van €100.000.

Algemene reserve

Het doel van de algemene reserve is om eventuele tegenvallers in de toekomst op te vangen en om zeker te stellen dat ook in de toekomst aan de betalingsverplichtingen kan worden voldaan. De huidige algemene reserve is te laag ten opzichte van de totale exploitatie. De Raad van Toezicht heeft op voorstel van de bestuurder in haar vergadering van november 2015 besloten dat de algemene reserve moet toegroeien naar een bedrag dat gelijk is aan vier maanden van de kosten van de werkorganisatie (eind 2019: €1,5 miljoen). Een eigen vermogen van vier maanden wordt in het algemeen als een minimum gezien, zes maanden is gebruikelijk en sommige organisaties hanteren twaalf maanden of meer. De kosten van de werkorganisatie zijn bepaald op basis van de vaste personeelskosten en de daarbij behorende vaste organisatiekosten en verplichtingen.

Bestemmingsreserve (her)huisvesting

In oktober 2017 is de Patiëntenfederatie binnen Utrecht verhuisd naar de Orteliuslaan. Voordat het pand kon worden betrokken, was een verbouwing noodzakelijk. Vooruitlopend op deze verbouwing is een bestemmingsreserve gevormd. Vanaf 2018 wordt jaarlijks een evenredig deel onttrokken conform de looptijd van de huurovereenkomst.

Voorzieningen

In het kader van de Wet werk en zekerheid heeft de Patiëntenfederatie Nederland een voorziening gevormd voor transitievergoedingen. Wanneer een tijdelijk dienstverband na 2 jaar niet wordt omgezet in een vast dienstverband, is een transitievergoeding verschuldigd. Voor deze verplichtingen is een voorziening gevormd.

Einde 2019 is ook een voorziening langdurig ziekteverzuim gevormd, omdat er sprake is van langdurige ziekte waarbij wij voor de eerste periode ook zelf het financiële risico moeten dragen.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk wordt bij meerjarig gesubsidieerde projecten gewaardeerd als zijnde het verschil tussen de ontvangen subsidie minus de in het verslagjaar gerealiseerde kosten. De niet aangewende subsidievoorschotten schuiven door naar 2020 en volgende jaren via de post onderhanden werk. Naar verwachting worden de niet aangewende middelen in 2020 en/of volgende jaren volledig besteed.

Toekomstparaaf financieel

Naar verwachting blijft Patiëntenfederatie Nederland in 2020 redelijk stabiel wat betreft de formatie. De effecten van de coronacrisis zijn nog niet goed in te schatten maar wij doen er alles aan dit zoveel mogelijk te beperken. De Patiëntenfederatie is in overleg met het ministerie van VWS over coulance bij niet of niet tijdig kunnen opleveren van resultaten vanwege de bijzondere omstandigheden.

Risico's ten aanzien van de continuïteit van de inkomsten

De Patiëntenfederatie haalt haar inkomsten uit verschillende financieringsstromen. Een deel van deze inkomsten is als (min of meer) vast te kwalificeren. Dit zijn de instellingssubsidie en de SKPC-gelden. De eerste wordt gefinancierd door het ministerie van VWS vanuit het beleidskader voor subsidiëring van patiënten- en gehandicaptenorganisaties. De SKPC-gelden (tot aan het einde van 2019) worden gefinancierd vanuit de premiegelden, mogelijk gemaakt vanuit het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord Medisch-Specialistische Zorg. Vanaf 2020 zullen de SKPC-middelen op een andere wijze worden toegekend. Dit gebeurt via een nieuwe stichting SPK (Stichting Patiënt en Kwaliteit). ZonMW zal vanaf 2020 zorgdragen voor de subsidiëring. Andere projectsubsidies kwalificeren we als niet-vaste inkomsten. De personeelsformatie is hierop afgestemd door voldoende flexibiliteit te creëren.

Bijlage 1

Balans per 31 december 2019 (na resultaatbestemming)

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
<u>ACTIVA</u>		
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa	418.039	504.818
<i>Vlottende activa</i>		
Nog te ontvangen subsidies	136.889	163.200
Overige vorderingen en overlopende activa	616.440	647.869
Liquide middelen	6.583.077	5.309.513
TOTAAL	7.754.445	6.625.400
<u>PASSIVA</u>		
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene reserve	775.081	595.490
Bestemmingsreserves	257.971	134.963
Voorzieningen	69.400	21.909
Onderhanden werk	4.205.701	3.354.301
Terug te betalen subsidies	345.481	288.760
Kortlopende schulden en overlopende passiva	2.100.811	2.229.977
TOTAAL	7.754.445	6.625.400

Bijlage 2

Staat van baten en lasten over 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
<u>BATEN</u>			
Algemeen			
Instellingssubsidie	1.800.000	1.800.000	1.200.000
Contributie	67.850	66.700	64.600
Overige baten	21.733	20.000	15.980
Totaal baten algemeen	1.889.583	1.886.700	1.280.580
Projecten			
SKPC-gelden	2.260.596	2.400.000	2.057.302
PG werkt samen	185.091	0	990.492
Overige projectsubsidies	5.689.423	5.046.162	6.502.068
Baten ten behoeve van projectpartners	2.240.661	1.395.391	3.148.586
Omzet zorgkaart Nederland (ZKN)	1.176.845	925.000	1.057.713
Totaal baten projecten	11.552.616	9.766.553	13.756.161
TOTAAL BATEN	13.442.199	11.653.253	15.036.741
<i>totaal exclusief projectpartners</i>	<i>11.201.538</i>	<i>10.257.862</i>	<i>11.888.155</i>
<u>LASTEN</u>			
Algemeen			
Personeelskosten	5.022.258	4.998.390	4.722.786
Huisvestingskosten	387.695	353.000	380.339
Bureau- en organisatiekosten	439.648	451.500	427.198
Verenigingskosten	33.272	60.000	69.639
Activiteiten	135.413	164.500	147.397
Doorberekend aan projecten	-4.496.403	-4.256.850	-4.496.273
Materiele kosten instellingssubsidie	122.273	0	0
Incidentele baten en lasten	-23.211	0	-9.266
Totaal algemene lasten	1.620.945	1.770.540	1.241.820
Projecten			
Kosten SKPC-projecten	2.260.595	2.400.000	2.057.302
Kosten PG werkt samen	185.091	0	990.492
Kosten overige projecten (incl. ZKN)	6.832.310	6.087.322	7.559.781
Betaling aan projectpartners	2.240.661	1.395.391	3.148.586
Totaal lasten projecten	11.518.657	9.882.713	13.756.161

TOTAAL LASTEN	13.139.602	11.653.253	14.997.981
<i>totaal exclusief betaling aan projectpartners</i>	10.898.941	10.257.862	11.849.395
RESULTAAT	302.599	0	38.762
Resultaatbestemming:			
- Algemene reserve	179.591		65.754
- Onttrekking bestemmingsreserve huisvesting	-26.992		-26.992
- Toevoeging bestemmingsreserves	150.000		0
Totaal verdeeld	302.599		38.762

Bijlage 3

WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Patiëntenfederatie Nederland van toepassing zijnde regelgeving: Algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor Patiëntenfederatie Nederland is €194.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking.

bedragen x € 1	D. Veldman
Functiegegevens Aanvang en einde functievervulling in 2019 Omvang dienstverband (in fte) Dienstbetrekking?	Directeur-bestuurder 1/1 - 31/12 1 JA
Bezoldiging Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen Beloningen betaalbaar op termijn Subtotaal Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum -/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag Totaal bezoldiging	€129.052 €12.017 €141.069 €194.000 N.v.t. €141.069
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t. N.v.t.
Gegevens 2018 Aanvang en einde functievervulling in 2018 Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) Dienstbetrekking? Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen Beloningen betaalbaar op termijn Subtotaal Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum Totaal bezoldiging 2018	1/1 - 31/12 1 JA €125.288 €11.960 €137.248 €189.000 €137.248

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	O. van Dijk	M. Jacobs	K. Martina Abello	W. Groot	D. J. van Dijk	M. Schuurmans	M. van den Muijsenbergh
Functiegegevens	voorzitter	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	vice voorzitter	Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/3	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	13/3 -31/12	13/3 -31/12
Bezoldiging							
Totaal bezoldiging	€3.817	€1.254	€911	€4.510	€4.301	€2.050	€3.433
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€29.100	€4.850	€19.400	€19.400	€19.400	€15.626	€15.626
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde bedragen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018							
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	€3.596	€4.219	€2.012	€2.870	€4.525	n.v.t.	n.v.t.
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€28.350	€18.900	€18.900	€18.900	€18.900	n.v.t.	n.v.t.

Leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vergoeding per bijgewoonde vergadering. Dat verklaart de onderlinge verschillen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.